

opmærksom paa, at der ved gjør han dem en stor Tjeneste, der ønske Paragraphen bort, og deraf vil altsaa vanskelig Noget lade sig forlede til at følge hans Afstemning med Hensyn til disse 3 Bøndergaardene. Jeg haaber derfor, at det ærede Medlem, naar han igrønt finder Loven god, ogsaa vil stemme for § 1; derved opfordrer jeg ham ingenlunde dertil, da jeg selv anseer § 1 som ikke hjemmehørende i Loven, men jeg staaer i denne Sag som Ordfører, tvungen ind paa et Mæglingstandpunkt, skjøndt ogsaa paa mit eget Standpunkt, hvor efter jeg gjerne vil see at bringe saameget ud af dette Forhold som muligt, og jeg skal sige ligefrem hvorfor. Fordi det er for mig en fornøjet Definition af, hvad Fæstelovgivningen indeholder i sig, hvad den bethyder, og hvorfor den skriver sig. Det er en fornøjet Definition og Levedegjærelse af Fæste, og, som sagt, derfor kunde jeg ønske, at man kom til Enighed om Loven. De andre Bemærkninger, det ærede Medlem har gjort, have ikke noget Væsentligt at gjøre med Spørgsmaalets endelige Afgjørelse, og mod de øvrige Endringsforslag har han ingen Indsigelser gjort. Derimod fortrød han bitterlig, hørte jeg, at han havde stemt for Loven om Afløsning af offentlige Stiftelses Gods, men stemmer han imod denne Lov, vil han komme til at fortryde det endnu bitterligere. Det, som jeg troer det ærede Medlem er kommen til at fortryde, fordi han i sin Tid stemte for Loven om Afhændelse af offentlige Stiftelses Gods, er, at han ikke da arbejdede for at bringe Balls etc. ind under disse Stiftelser, thi det er egentlig det, som kom til at røre hans Sind, at han havde gjort Uret i at lade Nogle blive udenfor og lade Andre komme ind under Loven (Klein: Ja). Ja, jeg havde nok en Anelse om, at denne Forskjellighed med Hensyn til eensartede Spørgsmaal maa en saa skarp Tænker føle sig trykket ved (Klein: Ja!). Jeg ogsaa, men jeg tog, hvad jeg kunde faae, og jeg skal arbejde paa at faae Resten med, hvilket jeg haaber, at det ærede Medlem ogsaa vil gjøre.

J. M. Hansen: Den ærede sidste Taler har jo søgt at vise, at den Selvmødsigelse, som den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts

5te Valgfreds (Klein) syntes at have fundet hos mig, ikke eksisterer. Jeg skal derfor kun gjøre opmærksom paa, da han aabenbart har misforstaaet, hvad jeg har sagt, at naar jeg har talt om Bønderstanden, saa har jeg talt om den Bønderstand, der bestaaer ifølge Fæstelovgivningen og som vil vedblive at bestaae, saalænge Fæstelovgivningen bestaaer. Denne Lovgivning hviler jo paa den bestemte Anerkjendelse af, at der er en Bønderstand, som vedbliver at eksistere som Stand, saalænge der endnu er Fæstegods. Naar man derfor siger, at Fæstelovgivningen er givet for Bønderstandens Skyld, saa er det en Misforstaaelse fra den ærede Rigsdagsmands Side, naar han mener, at det er for deres Skyld, som almindeligviis gaae under Navn af Bønderstand; det er ikke rigtigt, thi Bønderstanden, som den nævnes i Lovsproget, og det, vi nu for Tiden kalde Bønderstanden, er to forskjellige Begreber. Saa snart en Kjøbstadmand eller en anden Mand, der ikke er født eller opvolet i den virkelige Bønderstand, fæster en Gaard, bliver han Fæstebonde; ja, vi have jo endogsaa her i Landet Grever og Baroner, som ere Fæstebønder, idetmindste kender jeg Exempler derpaa. Naar vi tale om Bønderstanden i Lovgivningen, maa den ærede Rigsdagsmand ikke tage det i samme Forstand, som naar vi tale om Robberførere, der reise omkring og sælge Robbervarer; thi det er meget forskjelligt. Fæstebønderstanden er et fast, bestemt lovligt Begreb, som indbefatter alle dem, der paa Fæstegodsset leve af at drive disse Steder. Fæstelovgivningen gaaer nu ud fra, at der skal sikres Erhverv til saamange Familier som mulig; men ved nu at lade en Enkelt komme til at drive flere Steder, eller tillade flere at kjøbe saamange Steder, de vilde, for at drive dem i Forening, komme der saamange færre Familier til at leve paa disse Steder; thi for hver Gang to Steder drives af een Eier, er der een Familie mindre, som kan faae selvstændigt Erhverv. Nu maa den ærede Rigsdagsmand bestandigt huske paa, at jeg gaaer ud fra den Betragtning, som ligger til Grund for Fæstelovgivningen, og som jeg paaviste, findes bestemt udtalt i Rentekammerplacaten af 1806; men jeg siger paa ingen Maade, at det er rigtigt i Fremtiden at ved-